

Az első forduló megoldásai

1. feladat:

Mely szavak kezdőbetűjéből adódnak az alábbi fizikai mennyiségek jelei?

Milyen eredetűek ezek a szavak?

Fizikai mennyiség:	Jele:	Melyik szóból származik a jele:	A szó eredete:
sebesség	v	<i>velocitas</i>	<i>latin</i>
tömeg	m	<i>massa</i>	<i>latin</i>
nyomás	p	<i>presszió</i>	<i>latin</i>
hőmérséklet	T	<i>temperatura</i>	<i>latin</i>
út	s	<i>spatium</i>	<i>latin</i>

2. feladat:

Egy csiga beleesik a 8 méter mély kútba, amiből megpróbál kimászni. Napközben 16 óra alatt 0,25 m/h sebességgel mászik felfelé. Éjjel 8 óra alatt visszacsúszik 5/6 cm/min sebességgel.

- a) Mennyi idő alatt ér ki a csiga a kútból?

Napközben felfelé:

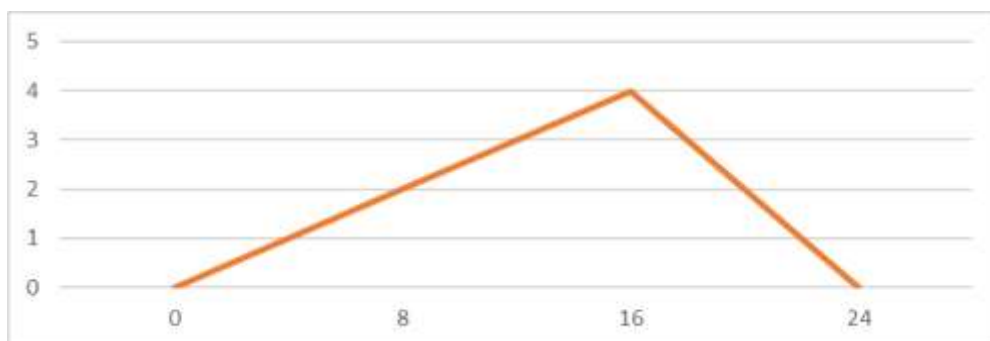
$$s = 0,25 \text{ m/h} \cdot 16 \text{ h} = \underline{4 \text{ m}}$$

Éjjel lefelé:

$$s = 5/6 \text{ cm/s} \cdot 8 \text{ h} = 0,5 \text{ m/h} \cdot 8 \text{ h} = \underline{4 \text{ m}}$$

Tehát a csiga sohasem ér ki a kútból.

- b) Készítsd el a mozgás út-idő grafikonját!

- c) Mekkora a csiga átlagsebessége?

$$v = 8 \text{ m} / 24 \text{ h} = 1/3 \text{ m/h}$$

Ifjú Fizikus XLIII. évfolyam
Komárom-Esztergom Megye, 2016/17

3. feladat:

Egy személyautó tömege 1,25 t, a kerekek a talajjal 0,125 m² területen érintkeznek. Milyen mélyen merülünk a vízbe, hogy a ránk ható hidrosztatikai nyomás ugyanakkora legyen, mint az autó kerekei által az úttestre kifejtett nyomás?

$$m=1,25\text{t}=1250\text{ kg} \quad F_s=12500\text{ N}$$

$$p=12500\text{N}/0,125\text{ m}^2=10000\text{Pa} \text{ az úttestre kifejtett nyomás.}$$

$$p=\rho \cdot h \cdot g$$

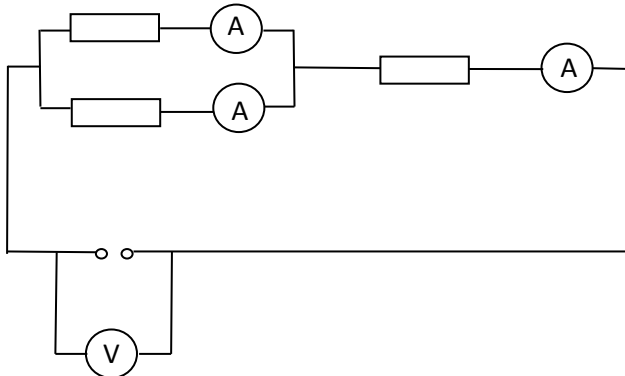
$$10000\text{Pa}=1000\text{kg/m}^3 \cdot h \cdot 10\text{ m/s}^2$$

$$\text{Ebből: } h=10\text{ m}$$

4. feladat:

Egy áramkörben két egyforma ellenállású fogyasztó párhuzamosan van kapcsolva. Ehhez a két fogyasztóhoz egy 200Ω ellenállású harmadik fogyasztó sorosan van kapcsolva. Az áramforrás feszültsége 100V, a főágban folyó áram erőssége 0,4A.

- a) Készítsd el az áramkör kapcsolási rajzát! Rajzolj ampermérőket, amelyek a fogyasztókon átfolyó áram erősségét mérik, illetve voltmérőt, amely az áramforrás feszültségét méri!

- b) Mekkora a párhuzamosan kapcsolt fogyasztók ellenállása? Mennyi az egyes ellenállásokon átfolyó áram erőssége? Mekkora a fogyasztókon mérhető feszültség?

$$\text{Az eredő ellenállás: } 100\text{V}/0,4\text{A}=250\Omega$$

$$\text{A párhuzamosan kapcsolt fogyasztók eredője: } 50\Omega$$

$$\text{Mivel a párhuzamosan kapcsolt fogyasztók egyenlő ellenállásúak } R_1=R_2=100\Omega$$

$$\text{A mellékágakban az áramerősség egyenlők } I_1=I_2=0,2\text{A mert } I=I_1=I_2$$

$$\text{A sorosan kapcsolt fogyasztón eső feszültség: } U_3=100\text{V} \cdot 0,4\text{A}=80\text{V}$$

$$\text{A párhuzamosan kapcsolt fogyasztókon eső feszültség: } 20\text{V}$$

5. feladat:

A kép Öveges József egyik kedves kísérletét mutatja. A feladat az volt, hogy egy pénzérmét az asztalról a csészébe kell juttatni úgy, hogy az érmehez nem lehet hozzáérni.

- Hogyan oldotta meg a professzor a feladatot?
Elfújta erősen a pénzérme fölött. Ennek hatására a pénzérme felemelkedett, így tudta a csészébe fújni az érmét.
- Próbáld ki te is! Hogy sikerült?
A feladat néhány próbálkozás után megoldható.
- Adj fizikai magyarázatot a megoldásra!
Ha elfújunk a pénzérme fölött az áramló levegő hatására lecsökken az érme fölött a légnyomás. Az érme alatti nagyobb légnyomás megemeli az érmét.
- Írj le még egy kísérletet, ami ugyanezt a jelenséget mutatja!
Ha két papírlap közé fújunk a lapok közelednek egymáshoz.

6. feladat:

„Olyan vagyok, mint a tengerparton játszó gyermek, aki játék közben imitt-amott egy, a szokottnál laposabb kavicsot vagy szebb kagylót talál, míg az igazság nagy óceánja egészében felfedezetlenül terül el tekintetem előtt.”

Kitől származnak az alábbi gondolatok?

Isaac Newton

Írj az optika területén végzett munkásságáról!

1670 és 1672 között Newton optikát tanított. Ezalatt az idő alatt vizsgálta a fénytörés jelenségét, és rájött, hogy a prizma a fehér fényt a színspektrum különböző színeire tudja bontani, egy másik prizma pedig újra össze tudja állítani fehér fénné. Egy színes fénysugárral különböző tárgyakat megvilágítva azt is megmutatta, hogy a színes fény tulajdonságai nem változnak. Megfigyelte, hogy ha a fény tükröződik vagy szétszóródik, akkor is ugyanolyan színű marad, a színeket tehát nem a tárgyak hozzák létre, hanem annak függvényében látjuk őket, ahogy a tárgyak visszatükrözik a már színes fényt.

Ifjú Fizikus XLIII. évfolyam
Komárom-Esztergom Megye, 2016/17

(Lásd még: Newton színelmélete.) Az ezen a területen elért eredményeit többen kritizálták, a legismertebb közülük Johann Wolfgang von Goethe, aki saját színelmélettel állt elő.

Ebből levonta a következtetést, hogy a lencsés távcsőre rossz hatással van a fény színekre bomlása, és saját kezűleg csiszolt tükrökkel megépített egy újfajta teleszkópot, melyet ma Newton-távcsőnek nevezünk.

1671-ben a Royal Society kérte, hogy mutassa be nekik teleszkópját. Érdeklődésük arra bátorította Newtont, hogy tegye közzé jegyzeteit *A színről* címmel. Ebből alakult ki később, 1704-ben az *Optika* című műve. Amikor Robert Hooke kritizálta Newton egyes elméleteit, Newton annyira megbántódott, hogy visszavonult a nyilvános vitától. Egészen Hooke haláláig ellenségek maradtak.